

Huvudman

Stockholms kommun
vuxenutbildningen@stockholm.se

Ärendet

Tillsyn av yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå på Stockholms transport och fordonstekniska gymnasium i Stockholms kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att senast den **31 oktober 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande körning, manövrering och hantering av gods med hjullastare samt beslut om apl. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om huvudmannen inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Stockholms kommun ska vidta följande åtgärder

Genomförande av körmomenten

Undervisningen omfattar hjullastare

1. Se till att undervisningen omfattar aktuellt ämnes syfte och aktuell kurs centrala innehåll. Detta innebär att undervisningen ska behandla körning och manövrering av hjullastare samt hantering av gods med hjullastare och på ett sådant sätt att eleverna ges förutsättning att utveckla sin förmåga

att med säkerhet och i bekanta och nya situationer hantera olika typer av gods med hjälp av hjullastare. (2 kap. 35 § skollagen, ämnesplanen för godshantering och tillhörande kurs, Godshantering – vux, 100 poäng (GODGOD1)

Genomförande och omfattning av utbildningens vissa andra delar

Beslut om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser fattas av rektor

1. Se till att rektor, i samråd med aktuell arbetsplats, fattar beslut om vilka hela eller delar av kurser i utbildningen som ska förläggas till arbetsplats. Besluten ska fattas innan det arbetsplatsförlagda lärandet påbörjas och ska dokumenteras. Inkom med de beslut som fattats under perioden 21 augusti - 27 oktober 2023. (2 kap. 26-27 §§ förordningen om vuxenutbildning).
2. För det fall rektor uppdrar åt någon annan att utföra uppgiften i punkten 1 ovan ska beslut om delegation fattas. En eventuell delegation måste avse en eller flera specifikt utpekade personer som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fatta beslutet. Om delegation används, inkom med en redovisning av vem som ska fullgöra uppgiften. (2 kap. 10 § skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2022: 10970) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har inom ramen för en tematisk tillsyn av yrkesförarutbildning för tung lastbil och släp inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå¹ inlett en tillsyn av yrkesförarutbildning för tung lastbil och släp inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå i Stockholms kommun.

Det är huvudmannen för utbildningen, Stockholm kommun, som är ytterst ansvarig för utbildningen och att eleverna får den utbildning de har rätt till.

Syftet med denna tillsyn är att kontrollera om valda delar av yrkesförarutbildningen ger eleverna möjlighet att nå kompetenskraven på nationell nivå för yrkesförare med tung lastbil med släp.

¹ I yrkesförarutbildning för tung lastbil och släp ingår följande fyra kurser; Yrkestrafik – vux 300 poäng, Godstrafik 200 poäng, Godshantering – vux 100 poäng samt Fordonskombinationer – godstransporter, 200 poäng.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om körmomenten² samt vissa andra delar³ av utbildningen genomförs enligt ämnenas syfte, kursernas centrala innehåll och författningarnas krav i övrigt.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, rektorn och företrädare för utbildningsanordnaren samt verksamhetsbesök den 14 februari och den 15 februari samt en kompletterande lärarintervju den 22 mars 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat förteckning av maskiner, truckar, lastbilar och släpfordon. Vidare har elevdokumentation och utbildningsplan inhämtats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Genomförande av körmomenten

Undervisningen omfattar hjullastare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid intervju med elever berättar de att de endast får köra hjullastare i simulator. Elever uppger att det finns en hjullastare i verksamheten men att de inte får använda den eftersom det är lärarens privata hjullastare.

Lärare uppger i intervju att elever mest får köra hjullastare i simulator. Lärare säger att det finns en hjullastare i verksamhetens lokaler och att det är trafikskolans hjullastare som eleverna kan klämma och känna på. I den kompletterande lärarintervjun uppger lärare att klämma och känna innebär att eleverna under en dag får öva praktiskt med trafikskolans hjullastare ute på gården med konbana. Lärarna uppger vidare att det är en säkerhetsfråga att eleverna inte får köra den och att tiden inte räcker till. Lärare berättar att simulatortiden med hjullastare är schemalagd på onsdagar. Lärarna uppger att eleverna kan nå ett A i betyg genom att köra hjullastare i simulator.

² Körmoment används i detta beslut som ett samlingsbegrepp för begreppen körning, manövrering, övningskörning och körträning, vilka är de begrepp som används i författningarna. Körträning är mer yrkesinriktad och avancerad jämfört med övningskörning för en körkortsbehörighet.

³ För att avgränsa den tematiska tillsynens omfattning begränsas den till sådant innehåll som har koppling till säkerhet i trafiken och vid lastning utifrån riskerna för skada för människor, miljö och ekonomi.

Huvudmannens ansvariga rektor bekräftar i intervju att det finns en hjullastare i verksamheten men att den inte används och att eleverna övar hjullastare i simulator. Rektor uppger att övningen med hjullastare sker i simulatormiljö och att en dag i veckan är dedikerad till simulatorkörning. På fråga om simulatorn används som komplement till betygsättningen för hjullastare svarar rektorn att det stämmer.

Rättslig reglering

För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. (2 kap. 35 § skollagen)

För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Den ska ge utrymme för läraren och eleverna att själva planera undervisningen.

Av ämnesplanen ska följande framgå:

1. ämnets syfte,
2. varje kurs som ingår i ämnet,
3. det centrala innehållet för varje kurs,
4. antalet gymnasiepoäng eller gymnasiesärskolepoäng som varje kurs omfattar, och
5. betygskriterierna för varje kurs.

(2 kap. 13 § förordning (2011:1108) om vuxenutbildning)

Av ämnesplanen godshantering, där kursen Godshantering – vux 100 poäng (GODGOD1) ingår, framgår syftet med ämnet. Det anges bland annat att undervisningen i ämnet ska ge eleverna möjlighet att utveckla förmåga att framföra truckar och arbetsmaskiner i skiftande miljöer samt att utföra olika arbeten inom godshantering.

I det centrala innehållet för kursen Godshantering – vux, 100 poäng, står det bland annat att kursen ska behandla körning och manövrering av samt hantering av gods med hjullastare och lastbilsmonterad kran.

I kursplanen för denna kurs framgår kriterierna för betyget E till A. För att uppnå betyget A uppges att eleven, med säkerhet i bekanta och nya situationer, ska kunna hantera olika typer av gods med hjälp av truck, hjullastare och kran.

I läroplanen för vuxenutbildningen, avsnitt 2.1 *Kunskaper och mål*, uppges bland annat att det är vuxenutbildningens ansvar att varje elev, i den utsträckning som framgår av elevens individuella studieplan, ska ges möjlighet att uppnå kraven för en yrkesexamen som innebär att eleven har en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att utbildningen inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att undervisningen ska bedrivas i enlighet med ämnets syfte och omfatta

det centrala innehållet för gällande kurs. Eleverna går miste om delar av det centrala innehållet i kursen godshantering eftersom de inte får möjlighet att köra, manövrera eller hantera gods med hjullastare i undervisningen. Eleverna ges därmed inte förutsättningar att i enlighet med ämnets syfte utveckla sin förmåga att framföra arbetsmaskiner i skiftande miljöer samt att utföra olika arbeten inom godshantering. Eleverna får därmed inte heller möjlighet att utveckla sina färdigheter eller förutsättningar att exempelvis uppnå de delar av betygsriteriet A som avser att med säkerhet och i bekanta och nya situationer hantera olika typer av gods med hjälp av hjullastare. Detta medför också att eleverna går miste om att ha en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet. Det faktum att eleverna ges möjlighet att köra hjullastare i ett simulatorprogram förändrar inte denna bedömning eftersom sådan körning, manövrering och hantering av olika typer av gods inte helt kan ersätta riktiga maskiner utan endast användas som komplement därtill.

Genomförande och omfattning av utbildningens vissa andra delar

Beslut om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser fattas av rektor

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever uppger vid interju att de inte innan apl börjar vet vilken av kurserna eller vilka delar av kurser som kommer ingå. En elev uppger att hen fick information av apl-platsen om vad hen skulle göra.

Lärarna bekräftar i intervju att eleverna har fem veckor apl. Lärarna uppger vidare att det är arbetsplatsen som beslutar om vilka delar av utbildningen som ska förläggas till apl. Lärarna uppger att eleverna ibland på förhand vet vilka delar av kursens innehåll som ingår i apl om de har haft kontakt med arbetsplatsen och fått reda på vad de ska göra. Lärarna säger vidare att de inte styr var eleven ska vara och att eleverna visar eget initiativ och söker själva egna apl-platser.

Rektor uppger i intervju att eleverna har fem veckor apl under sin utbildning. Rektorn kan inte svara på vilka delar av kurser som är förlagda till apl. Rektor säger vidare att man kan säga att det finns en muntlig delegation till lärarna gällande apl på så vis att det är en dialog mellan elev och lärare om vilka delar av utbildningen som ska förläggas till en elevs apl.

Rättslig reglering

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda

ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges (2 kap 10 § skollagen).

Med arbetsplatsförlagt lärande avses lärande i en utbildning som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan (2 kap. 26 § VuxF). Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för arbetsplatsförlagt lärande och att lärandet uppfyller de krav som ställs på utbildningen. Rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser (2 kap. 27 § VuxF).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i verksamhetens genomförande av apl. Av utredningen framgår att rektorn inte fattat något beslut om vilka kurser eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser, trots att apl är en del av utbildningen. Av utredningen framgår vidare att rektorn inte vet vilka kurser eller delar av kurser som är förlagda till apl. Det är istället arbetsplatserna som själva bestämmer vilka uppgifter eleverna ska få genomföra under apl. Lärare uppger att det är arbetsplatserna som avgör vad eleverna får göra på sin apl.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. (26 kap. 10 § skollagen).

Stockholms kommuns verksamhet vid kommunal vuxenutbildning uppfyller inte författningarnas krav vad gäller utformningen av utbildningen. Det finns därför skäl att förelägga Stockholms kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av utredare Johanna Olsson.

Utredare Caroline Åberg har varit föredragande i ärendet.